

WPROWADZENIE

W dniach 5–6 czerwca 2019 roku na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego odbyła się konferencja „Metodologia badań w glottodydaktyce” zorganizowana przez Koło PTN w Gdańsku. Artykuły zamieszczone w niniejszym tomie stanowią wybór tekstów pokonferencyjnych, dotyczą metod badawczych i zapraszają do dalszej dyskusji dotyczącej tego ważnego tematu.

Ostatnie dwa dziesięciolecia to wzmożone zainteresowanie w Polsce metodologią badań w dydaktyce języków obcych, co wynika między innymi z rozwoju glottodydaktyki jako dziedziny naukowej, budowania jej tożsamości i autonomii. Polskie Towarzystwo Neofilologiczne i wydawane przez nie czasopismo są ważnym głosem w tej sprawie. Warto w tym miejscu przypomnieć tomy tematyczne *Neofilologa*, które dotyczyły metodologii: nr 32 (2009) „Metody badań w językoznawstwie stosowanym” pod redakcją Mirosława Pawlaka, nr 35 (2010) „Badania glottodydaktyczne w praktyce” pod redakcją Katarzyny Karpińskiej-Szaj, nr 39/1 (2012) oraz nr 39/2 (2012) „Polskie badania nad akwizycją języków” pod redakcją Urszuli Paprockiej-Piotrowskiej. Nie można też pominąć publikacji z roku 2010 „Metodologia badań w glottodydaktyce. Wprowadzenie”, autorstwa dwóch ważnych dla PTN postaci, Weroniki Wilczyńskiej i Anny Michońskiej-Stadnik. Tylko w tym tomie książka ta jest wielokrotnie cytowana i stanowi punkt odniesienia, którego nie można pominąć. Zapraszamy Państwa do lektury artykułów przedstawiających refleksję naukową nad metodami badawczymi, zarówno w zakresie metodologii praktycznej jak i metodologii teoretycznej (Dakowska 2014).

Artykuł **Wioletty A. Piegzik** dotyczy badania wiedzy implicytnej i eksplicytnej w języku obcym. Badaniem objęci zostali polscy studenci, którzy uczyli się języka francuskiego jako obcego w środowisku akademickim i osiągnęli poziom kompetencji określany – według skali ESOKJ – jako A2. Autorka koncentruje uwagę na narzędziach badawczych, tzn. na teście oceny poprawności gramatycznej opartym na limitowanym czasie oraz na teście oceny poprawności gramatycznej bez ograniczeń czasu wykonania. Refleksja nad instrumentami

badawczymi oparta jest o przykłady z badań własnych i pokazuje, że badanie to nie tylko przyczynia się do rozumienia procesów uczenia się, ale również rozwija świadomość metodologiczną. Praca Piegzik pokazuje również, jak ważne jest uwzględnienie w badaniach specyfiki językowej oraz odniesienie do rzeczywistości empirycznej, w której realizowany jest projekt.

Renata Majewska wychodzi z założenia, że wielokrotna triangulacja może zminimalizować subiektywizm oraz dostarczyć szerszego czy też bogatszego materiału do analizy. Autorka koncentruje się na możliwościach wynikających z zastosowania triangulacji w badaniach jakościowych na przykładzie badania w działaniu. Przeprowadziła je w klasie dwujęzycznej z językiem hiszpańskim, w szkole funkcjonującej w polskim systemie edukacji. Celem badania była analiza rozwoju kompetencji dyskursywnej uczniów. W skład wielokrotnej triangulacji wchodziły triangulacja danych, badaczy i teorii, jak również triangulacji danych zebranych na różnych etapach badania i w różnych lokalizacjach.

W artykule **Anny Jaroszewskiej** czytelnik znajdzie pogłębioną refleksję nad metodą badawczą *studium przypadku*. Na uwagę zasługuje szerokie ujęcie tematu: uwzględnienie nauk o człowieku, zagadnień epistemologicznych, polityki badawczej, polityki oświatowej, problemów terminologicznych, metod i możliwości zastosowań *studium przypadku* w dyscyplinie naukowej zajmującej się problematyką uczenia się i nauczania języków obcych. Metoda ta, na co zwraca uwagę autorka, ma wyjątkowy potencjał badawczy w zakresie szczególnych przypadków indywidualnych, instytucjonalnych czy peryferyjnych ogniw systemu glottodydaktycznego. Warta odnotowania jest zamieszczona na końcu artykułu bibliografia wskazująca na teksty, które są przykładami glottodydaktycznych studiów przypadków.

Tekst **Doroty Werbińskiej** poświęcony jest duoetnografii i możliwościom jej zastosowania w badaniach jakościowych. Autorka przedstawia założenia, na których opiera się duoetnografia i wyjaśnia innowacyjność tej metody w zakresie gromadzenia, interpretacji i prezentacji danych. Wskazuje też możliwe szczegółowe obszary badawcze duoetnografii, takie jak np. doświadczanie nauczania języka przez nauczycieli i uczniów czy kształtowanie się tożsamości nauczycieli języków obcych oraz uczniów. Tekst zamykają argumenty podkreślające znaczenie duoetnografii dla glottodydaktyki.

Przedmiotem artykułu **Krzysztofa Nerlickiego** są dzienniczki dialogowe. Autor przybliży genezę dzienniczków w dydaktyce ogólnej oraz w glottodydaktyce, co stanowi tło dla rozważań terminologicznych. W oparciu o literaturę przedmiotu opisuje funkcje, cechy charakterystyczne dzienniczków oraz możliwe sposoby ich wykorzystania. Liczne przykłady zaczerpnięte zarówno z badań własnych autora, jak i innych źródeł, ilustrują rozważania teoretyczne. Opis dzienniczków dialogowych jako narzędzia badawczego prowadzi do następujących

wniosków: dzienniczki dialogowe są stosowane przede wszystkim w badaniach jakościowych, mogą mieć znaczenie dla triangulacji, umożliwiają pozyskanie danych, których nie zdobędziemy za pomocą innych instrumentów, sprzyjają refleksji odroczonej w czasie i wymagają interpretacji w ścisłym związku z kontekstem, w którym powstały.

Martin Blaszk kieruje natomiast uwagę na badanie praktyk zawodowych realizowanych przez studentów, przyszłych nauczycieli języka angielskiego. Punktem wyjścia jest stwierdzenie, że podczas praktyk dochodzi do interakcji osób reprezentujących różne instytucje. Dzięki temu, jak twierdzi autor, ten komponent kształcenia jest miejscem wymiany dobrych praktyk. Na potwierdzenie powyższej tezy Blaszk przytacza wyniki analizy dzienników praktyk nauczycielskich. Jednocześnie pokazuje, że podczas realizacji praktyk tworzy się nie tylko jedna wspólnota praktyków, lecz kilka wspólnot zróżnicowanych pod względem jakości, której wyznacznikiem jest stopień współpracy.

Przedstawione powyżej metody badawcze skłaniają do dalszych refleksji, a zwłaszcza pytań, czy w badaniach zostały uwzględnione naukowe podstawy teoretyczne i czy zastosowana metoda pozwala na wnioski prezentowane w badaniach.

*Ewa Andrzejewska
Magdalena Wawrzyniak-Śliwska*

BIBLIOGRAFIA

- Dakowska M. (2014), *O rozwoju dydaktyki języków obcych jako dyscypliny naukowej*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.
- Wilczyńska W., Michońska A. (2010), *Metodologia badań w glottodydaktyce. Wprowadzenie*. Kraków: Wydawnictwo AVALON.